

Informatie voor de raad

Onderwerp		Bestuurlijk convenant 2021-2030 maatregelen Optimalisatiestudie Afvalwatersysteem Dalfsen
Portefeuillehouder	-	R.W.J. van Leeuwen (wethouder)
Eenheid	-	Ruimtelijke Ontwikkeling
Contactpersoon	-	Jelle Reitsma
Contactgegevens	-	j.reitsma@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van	11 mei 2021
Behandeling in raadsvergadering van	25 mei 2021

Kernboodschap:

Het college van B&W stelt u voor kennis te nemen van:

Het Bestuurlijk convenant 2021-2030 maatregelen Optimalisatiestudie Afvalwatersysteem Dalfsen (OAS) tussen Waterschap Drents Overijsselse Delta en de gemeente Dalfsen.

Toelichting:

De rioolwaterzuivering van Dalfsen, van waterschap Drents Overijsselse Delta, wordt al enige jaren te zwaar belast met de afvoer van afvalwater en regenwater. In 2017 is door het waterschap een Optimalisatiestudie Afvalwatersysteem (OAS) uitgevoerd binnen de zuiveringskring Dalfsen. De aanleiding hiervoor was een dreigende calamiteit op de rioolwaterzuivering in de zomer van 2016. Uit deze Optimalisatiestudie Afvalwatersysteem is naar voren gekomen dat er maatregelen nodig zijn om de belasting van de rioolwaterzuivering te verlagen om zo de doelmatige werking te kunnen garanderen. Door in samenwerking met de gemeente Dalfsen maatregelen te nemen kan een noodzakelijke uitbreiding van de rioolwaterzuivering achterwege blijven. Hierdoor worden aanzienlijke maatschappelijke kosten bespaard. Zowel de gemeente als het waterschap heeft wettelijke taken op het gebied van de afvalwaterketen en het watersysteem. Door hierin samen te werken kunnen er maatregelen genomen worden die doelmatiger en efficiënter zijn dan bij een afzonderlijke aanpak.

Om te komen tot oplossingen hebben we samen met het waterschap meerdere aanvullende studies uitgevoerd. In deze studies zijn maatregelen voorgesteld om de afvoer naar de rioolwaterzuivering te verkleinen. Daarnaast heeft de gemeente een aantal kwaliteitsknelpunten bij gemeentelijke riool overstorten aangedragen. We hebben daarom samen met het waterschap het project "Convenant maatregelen Optimalisatiestudie Afvalwatersysteem Dalfsen" gestart om tot een doelmatig en breed gedragen maatregelenpakket te komen. De focus lag hierbij op oplossingen voor de lange termijn waarbij ook waterkwaliteitsknelpunten aangepakt worden.

Daarnaast is getracht binnen de onderzochte maatregelen invulling te geven een het klimaatadaptatie beleid van beide partijen. Binnen de bepaalde maatregelen zijn geringe mogelijkheden om de koppeling met de doelstellingen voor klimaatadaptatie te maken. We blijven in de toekomst samenwerken met het waterschap op het gebied van klimaatadaptatie. Een voorgestelde maatregel die invulling gaf aan klimaatadaptatie was het afkoppelen van twee hectare weggoppervlak van de provinciale weg bij Nieuwleusen, de N377. Hierbij zouden we kunnen meekoppelen met de werkzaamheden die de provincie daar zou verrichten. Door aanpassingen in de planvorming van de provincie is deze maatregel uiteindelijk niet meer voldoende doelmatig om uit te voeren.

De maatregelen en afspraken die uit dit project voortkwamen hebben we vastgelegd in een convenant.

Maatregelen

Doordat we zes gemeentelijke rioolstelsels gaan ombouwen wordt er voor gezorgd dat er aanzienlijk minder regenwater naar de zuivering afgevoerd wordt. Hiermee voorkomen we dat de zuivering overbelast wordt. Hierbij wordt er rekening gehouden met de bevolkingsgroei binnen de gemeente Dalfsen tot en met 2030.

Op basis van meldingen en voorvallen in het verleden, en expert judgement zijn binnen dit project vier

waterkwaliteitsknelpunten aangedragen door de gemeente die verbeterd moeten worden. Het gaat hierbij om het oppervlaktewater bij de gemeentelijke overstorten bij de Ruitenborghweg, Vossersteeg, Westerbouwlanden en Hulsterplas. Bij de Hulsterplas wordt bijvoorbeeld doormiddel van het plaatsen van een vuilfuij de door aanwonenden ervaren overlast van stank en drijvende voorwerpen als gevolg van een overstort voorkomen. Deze vuilfuij houdt namelijk tijdens en na een overstort het meegevoerde rioolslib en de meegevoerde voorwerpen tegen, waardoor deze niet in het oppervlaktewater terecht komen. Verder passen we een watergang aan waardoor na een overstort het vervuilde water eenvoudiger teruggepompt kan worden in het rioolstelsel. Er worden daarnaast op drie locaties dataloggers aangebracht waardoor er gemonitord kan worden wanneer de overstorten plaatsvinden en hoe lang deze duren. Hiermee kunnen we optimaler bepalen wanneer er beheermaatregelen genomen moeten worden, zodat er zo min mogelijk overlast wordt ervaren. Aangezien overstorten noodzakelijk zijn voor de werking van de riolering en een overstort daarom niet voorkomen kan worden, zetten we ook meer in op communicatie, zodat in de omgeving van de overstort bijvoorbeeld niet gezwommen wordt.

Financiën:

Voor het bepalen van de maatregelen en het opstellen van het convenant zijn onderzoekskosten gemaakt. Deze kosten zijn door het waterschap en de gemeente gezamenlijk betaald (50/50) en zijn betaald vanuit bestaande budgetten.

Het voorgestelde maatregelenpakket bevat enkele maatregelen die volledig door het waterschap betaald worden. Er zijn ook een aantal maatregelen die we samen met het waterschap betalen en een aantal maatregelen waarvoor we alleen de kosten draagt. Dit resulteert in een totaal bedrag van €280.000 voor het waterschap en €137.800 voor de gemeente. De kosten voor de gemeente passen binnen ons bestaande beleid (gemeentelijk rioleringsplan) en de dekking hiervoor is binnen de begroting aanwezig. De maatregelen die wij deels of geheel gaan betalen en de daarbij behorende kosten kunnen ingedeeld worden in twee categorieën:

Beheer en onderhoud (€89.800 verspreid over een periode van 10 jaar)

Hier gaat het om maatregelen op het gebied van beheer, onderhoud en monitoring voor de komende 10 jaar. Een aantal van de voorgestelde maatregelen gaan over beheer en onderhoud en vervangen de bestaande beheer en onderhoud maatregelen op deze locaties. Een andere maatregel bevat de vervanging en verbetering van materieel op het moment dat deze is afgeschreven. Bovenstaande kosten zijn al meegenomen in het kostendekkingsplan dat onderdeel is van het gemeentelijk rioleringsplan en worden gedekt door de kostenplaats Rioleringsplan.

Nieuwe ontwikkelingen (€48.000 eenmalige uitgave)

Deze maatregelen betreffen een nieuwe ontwikkeling, bijvoorbeeld het plaatsen van een vuilfuij bij de Hulsterplas die nog niet aanwezig is. Deze passen binnen het beleid zoals we hebben beschreven in het huidige gemeentelijk rioleringsplan. In de huidige planperiode is er binnen het gemeentelijk rioleringsplan voldoende budget beschikbaar voor het treffen van deze maatregelen. Deze maatregelen worden gedekt door de kostenplaats Nieuwe Ontwikkelingen GRP.

Communicatie:

Als het convenant wordt aangegaan en is ondertekend dan zullen we samen met het waterschap een persbericht opstellen en publiceren. Aangezien de totstandkoming van het convenant en de daarmee vastgelegde samenwerking een meerjarige en unieke manier van samenwerking betreft wordt hierover mogelijk ook een publicatie gemaakt in een rioleringsvakblad.

Vervolg:

Als het convenant is aangegaan en is getekend dan zullen we de maatregelen conform de planning in Bijlage 1 van het convenant uitvoeren.

Daarnaast zal er een paragraaf voor het waterakkoord tussen de gemeente en het waterschap worden opgesteld. Het waterakkoord is een bundeling van alle samenwerkingsafspraken die we hebben met het waterschap. Hierin leggen we ook de middels het convenant gemaakte afspraken vast. Een geactualiseerde versie van het waterakkoord zal dan waarschijnlijk later dit jaar vastgesteld worden.

Bijlagen:

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris
ing. S.A.D.C. van Geffen

Concept

Bestuurlijk convenant 2021-2030

Maatregelen OAS Dalfsen

<datum invoegen> 2021

1. Inleiding

Waterschap Drents Overijsselse Delta (hierna waterschap) en de gemeente Dalfsen (hierna gemeente) werken sinds 2016 samen in een OAS¹-traject aan een pakket van maatregelen om het adequaat functioneren van de RWZI² Dalfsen (hierna RWZI) in elk geval tot en met 2030 te waarborgen. Aanleiding voor de OAS was een dreigende calamiteit op de RWZI in de zomer van 2016.

De oorzaak van de dreigende calamiteit was de hydraulische capaciteit van de RWZI. De afgelopen jaren is, onder andere door groei van de bevolking in Dalfsen, de afnameovereenkomst van de RWZI Dalfsen groter geworden dan de ontwerp capaciteit van de RWZI. Dit gegeven bedreigt het doelmatig functioneren van de RWZI en de bescherming van de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Om meer maatschappelijk relevante doelen te dienen is de scope van de OAS verbreed tot de volgende drie doelstellingen:

1. Kwantitatieve doelstelling: afvoerreductie richting de RWZI;
2. Kwalitatieve doelstelling: het verbeteren van de oppervlaktewaterkwaliteit op vier locaties (zie paragraaf 2);
3. Invulling geven aan het klimaatadaptatie beleid van beide partners voor zover dit in het kader van de uitvoering van de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen mogelijk is.

Het waterschap en de gemeente Dalfsen zijn overeengekomen maatregelen uit te voeren om aan de bovenstaande opgaven te voldoen. De opgaven, maatregelen, kosten en planning van beide partijen en de afspraken zijn in dit convenant opgenomen.

2. Opgave

De gemeente en het waterschap hebben gezamenlijk de opgaven en maatregelen onderzocht. De bevindingen zijn opgenomen in een gezamenlijke rapportage: 'Maatregelennotitie convenant OAS Dalfsen', d.d. 29-01-2021 (kenmerk: N001-1276046JLO-V02).

Kwantitatief:

De RWZI is ontworpen op een capaciteit van 1.200 m³/uur in RWA³-situaties. In de huidige situatie (2020) geldt een afnameovereenkomst van 1.345 m³/uur. Op basis van de autonome groei is de verwachting dat de afvoer naar de RWZI in 2030 oploopt naar 1.392 m³/uur. Hierdoor is een reductie van circa 192 m³/uur naar de RWZI noodzakelijk. Daarnaast houdt de gemeente rekening met een mogelijke extra toename van 60 m³/uur als gevolg van verwacht woningbouw opgave in de regio. Dit leidt tot een benodigde totale reductie van circa 252 m³/uur naar de RWZI om tot en met 2030 een aanvoer van 1200 m³/uur te behouden.

Kwalitatief:

De volgende vier overstortlocaties vormen een kwaliteitsknelpunt:

- Ruitenborghweg (Dalfsen)
- Vossiersteeg (Dalfsen)

---

¹ OAS: Optimalisatiestudie Afvalwaterstromen

² RWZI: rioolwaterzuiveringsinstallatie

³ RWA: regenweeraanvoer

- Vijver Westerbouwlanden (Nieuwleusen)
- Hulsterplas (Nieuwleusen)

Klimaatadaptatie:

Klimaatadaptatie is geen primair doel binnen de OAS Dalfsen, maar waar met maatregelen in het kader van de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen ook een bijdrage geleverd kan worden aan de klimaatadaptatie opgaven wordt dat gedaan.

Uit de OAS is naar voren gekomen dat er in de voorgestelde maatregelen geringe kansen zijn om deze te koppelen aan doelstellingen voor klimaatadaptatie. De gemeente en Waterschap blijven in de toekomst samenwerken op het gebied van klimaatadaptatie, om daar waar mogelijk gezamenlijk doelen te realiseren.

3. Maatregelen, kosten en planning

Het maatregelenpakket bestaat uit de meest optimale combinatie op basis van duurzaamheid, effectiviteit en kosten. Het maatregelenpakket lost het probleem op de RWZI op korte termijn op evenals de waterkwaliteitsknelpunten. In het pakket wordt gebruik gemaakt van voorziene ontwikkelingen binnen het gebied, dit geeft op de langere termijn robuustheid aan het systeem en de waterkwaliteit. In het maatregelenpakket is onderscheid gemaakt naar:

- Urgentie hoog: realisatie op korte termijn (binnen 1 à 3 jaar);
- Urgentie midden: realisatie op middellange termijn (3 à 5 jaar) zodat ruimte ontstaat om eerst de maatregelen met urgentie hoog uit te voeren;
- Urgentie laag: realisatie op lange termijn (5 à 10 jaar) zodat ruimte ontstaat om werkzaamheden te koppelen aan overige werkzaamheden (integrale maatregelen) zodat kostenbesparing ontstaat.

In bijlage 1 is het totale maatregelenpakket opgenomen (incl. planning). Onderstaand zijn de totale investerings- en personeelskosten over een periode van 10 jaar met de kostenverdeling tussen waterschap en gemeente weergegeven. Voor een nadere toelichting en de totstandkoming van het maatregelenpakket wordt verwezen naar 'Maatregelennotitie convenant OAS Dalfsen', d.d. 29-01-2021 (kenmerk: N001-1276046JLO-V02).

omschrijving	Waterschap	Gemeente	Totaal
Kwantiteitsopgave (ombouw rioolstelsels)	255.000	-	255.000
Kwaliteitsopgave	25.000	137.800	162.800
<i>Ruitenborghweg</i>	-	55.300	55.300
<i>Vossersteeg</i>	-	41.800	41.800
<i>Westerbouwlanden</i>	-	7.100	7.100
<i>Hulsterplas</i>	25.000	33.600	58.600
Totaal (EURO)	280.000	137.800	417.800

Bij de verdeling van de kosten tussen waterschap en gemeente is uitgegaan van de volgende taakverdeling:

- De kosten voor het plaatsen van vuilfuik Hulsterplas worden voorgefinancierd door de gemeente. Het waterschap doet direct na uitvoering een financiële bijdrage. Uitgangspunt is dat de totale kosten 50/50 (evenredig) worden verdeeld, waarbij beide partijen maximaal EURO 25.000,- bijdragen.

- De gemeente verzorgt het ombouwen van het verbeterd gescheiden rioolstelsels (VGS) tot een VGS2.0 en past de afvoercapaciteit van haar benedenstroomse gemalen aan;
- Direct na uitvoering van de ombouw van de rioolstelsels doet het waterschap de kostendeckende bijdrage aan de gemeente voor de uitvoering hiervan;
- Het waterschap past de afvoercapaciteiten van haar gemalen aan;
- Iedere partij verzorgt zelf het beheer en onderhoud voor haar eigen gemalen;
- De gemeente beheert en onderhoudt de voorzieningen ter plaatse van de overstorten. Na iedere overstortmelding verwijdert de gemeente eventueel achtergebleven vuil;
- Het waterschap plaatst en beheert in opdracht van de gemeente de overstortloggers en is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud. De gemeente neemt de kosten op zich voor het plaatsen van de overstortloggers;
- Het waterschap beheert de data en zorgt voor de data uitwisseling met de gemeente;
- De gemeente verzorgt de communicatie met omwonenden van de overstortlocaties.

4. Resultaat maatregelen

Kwantitatief

Met de kwantitatieve maatregelen wordt een reductie van de afvoercapaciteit naar de RWZI van 211 m³/uur gerealiseerd. Hierdoor neemt de afvoer naar de RWZI in 2021 af tot ruim (circa 66 m³/uur) onder de ontwerpcapaciteit van de RWZI.

• Bedr. Ter. Welsummerweg Dalfsen	=	39 m ³ /uur (reeds uitgevoerd)
• De Brink; Nieuwleusen	=	37 m ³ /uur
• De Grift I+II; Nieuwleusen	=	18 m ³ /uur
• Muldersveld; Oudleusen	=	32 m ³ /uur
• Ankummer Es II	=	85 m ³ /uur
• <u>De Grift III</u>	=	<u>0 m³/uur⁴</u>
Totaal	=	211 m³/uur

De verwachte benodigde resterende reductie van de afvoer tot 2030 wordt gerealiseerd door het afkoppelen van verhard oppervlak en vervolgens het verlagen van de pompcapaciteit (poc). Daarmee geeft het maatregelenpakket invulling aan de reductie van tenminste 252 m³/uur, rekening houdend met de mogelijke extra stijging tot 2030.

Kwalitatief

Om inzicht te krijgen in het effect van de overstortingen en klachten en ook het beheer effectief te kunnen uitvoeren wordt ter plaatse van alle vier overstorten een datalogger geplaatst.

Ter plaatse van de overstorten aan de Ruitenborghweg en de Vossiersteeg wordt na elke overstorting door de gemeente gecontroleerd of vuil in de watergang terecht is gekomen en als dat zo is wordt dit verwijderd. Op deze wijze worden overlast en klachten voorkomen. De overstort Ruitenborghweg is voorzien van een overstortbemaling. Als de pomp hiervan aan vervanging toe is wordt deze vervangen door een pomp met een grotere capaciteit. Als gevolg hiervan wordt de watergang minder vervuild.

---

⁴ De Grift III; 0 m³/uur; afvoer vindt nu nog niet plaats omdat bedrijventerrein nog niet volgebouwd is. Als het wel is volgebouwd moet het verbeterd gescheiden rioolstelsel omgebouwd worden tot een VGS 2.0.

De plas in Westerbouwlanden en de Hulsterplas zijn mooie stadswateren, echter zijn voor het goed functioneren van de riolering riooloverstorten noodzakelijk. Het ontvangend oppervlaktewater is geen zwemwater. Omwonenden worden hierover geïnformeerd door middel van voorlichting en het plaatsen van borden.

Achter de riooloverstort van de Hulsterplas wordt een vuilfuik geplaatst. Hiermee worden vaste delen uit het overstortwater gefilterd en wordt visuele vervuiling, als drijfvuil voorkomen. Doordat een deel van het vuil wordt afgevangen is ook de verwachting dat de stank overlast zal afnemen. Na plaatsing van de vuilfuik wordt na iedere riooloverstorting gemonitord of de maatregelen het gewenste effect heeft. Indien na drie overstorten wordt geconstateerd (door gemeente in overleg met waterschap) dat deze maatregel onvoldoende effect sorteert, dan wordt de uitlaat van de overstort door de gemeente verplaatst naar de Westzijde van de plas. Hierbij worden ook de direct omwonenden van de Hulsterplas betrokken, die overlast ondervinden van de overstort.

Met bovengenoemde maatregelen worden de waterkwaliteitsknelpunten op de vier genoemde locaties opgelost.

Monitoring effect maatregelen

Om de effectiviteit van de maatregelen te bepalen is monitoring noodzakelijk van:

- Kwalitatieve metingen met dataloggers, klachten en visuele inspectie van beheerders tijdens reguliere beheeractiviteiten;
- De afvoercapaciteit naar de RWZI in verhouding tot de ontwerpcapaciteit. Dit zal plaatsvinden op basis van jaarlijkse toetsing van de afvoercapaciteit en worden vastgelegd in de afnameovereenkomst tussen waterschap en gemeente.

Wanneer de maatregelen, genoemd in dit convenant, onvoldoende effectief blijken vindt aanvullend onderzoek plaats voor het bepalen van alternatieve maatregelen.

Mocht in de praktijk blijken dat maatregelen op andere wijze beter te beheren zijn voor de gemeente dan treden waterschap en de gemeente hierover in gesprek.

5. Ondertekening

Dit convenant treedt in werking op de datum van ondertekening en eindigt per 31 december 2030, of eindigt zoveel eerder of later als convenant-partners nader overeenkomen.

Plaats: .....

Datum: .....

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen

Naam: .....

Handtekening: .....

Namens het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

Naam: .....

Handtekening: .....

Bijlage 1: Maatregelenpakket en uitvoeringstermijnen

Omschrijving	Totale kosten	Planning
Kwantitatief: Afvoer naar de RWZI		
Ombouwen 4x VGS naar VGS2.0	170.000	Gereed Q1 2022
Ombouwen VGS Ankummer Es II en Grift III	85.000	Gereed Q3 2022
Kwalitatief: Ruitenborghweg		
Plaatsen datalogger t.b.v. monitoren overstort	1.500	Gereed 2021
Beheer na overstorting watergang schoonmaken + uitvoeren monitoringsplan (EUR 3.600 / jaar)	36.000	2021 t/m 2030
Overstortbemaling vergroten naar 1.000 m ³ /uur bij pompvervangning.	17.800	Optioneel gereed 2030
Kwalitatief: Vossesteeg		
Plaatsen datalogger t.b.v. monitoren overstort	1.500	Gereed 2021
Beheer na overstorting watergang schoonmaken + uitvoeren monitoringsplan (EUR 3.600 / jaar)	36.000	2021 t/m 2030
Aanpassen watergang t.b.v. restant overstortwater terugpompen naar stelsel tijdens beheeractiviteit	4.300	2021
Kwalitatief: Westerbouwlanden		
Communicatie omwonenden en info borden plaatsen	7.100	2021
Kwalitatief: Hulsterplas		
Communicatie omwonenden en info borden plaatsen	7.100	2021
Plaatsen datalogger t.b.v. monitoren overstort	1.500	Gereed 2021
Plaatsen vuilfuik om visuele vervuiling tegen te gaan	50.000	2021
Totaal (EURO)	417.800	